

Forma versus obsah

Obleky. Kravaty. Cizí slova – v lepším případě latinská, v horším případě anglicismy, vzniklé znásilněním anglického slova do české gramatiky a v české větě. Jak málo stačí, a jsou z vás „profici“.

Pocit vlastní důležitosti může vylepšit i policejní uniforma – ilustrační foto, autor: flickr.com: poomkamol

Nemám rád, když se absence obsahu lacino dohání formou. Když se někdo třeba z důvodů svých komplexů méněcennosti navleče do obleku, aby vypadal jako větší profík. Obecně vzato, ty komplexy samozřejmě myslím obrazně - ale před pár lety jsem zahlédl i případ, kde důvodem k oblečení respektovaného oblečení mohly být opravdu ty komplexy:

Stál jsem ve frontě před autobusem, a všiml jsem si cca. šestnáctiletého kluka, oblečeného jako skejťák nebo rapper nebo jako Lunetici – moc té „street“ módě nerozumím, ale prostě měl kalhoty, do jejichž každé nohavice by se mu vešel celý trup, a k tomu odpovídající boty a další oděvní doplňky. Prostě byl totálně „cool“, byl „in“, byl „vostrej“. Proč ne, je to jeho věc, nikoho tím neomezoval ani neohrožoval, tak ať si nosí co chce, snažím se nemít předsudky. Ale pak jsem si všiml jeho obličeje. Dlouho jsem nezahlédl vyplašenější bytost. Jeho pohled vyzařoval stud za to, že je vůbec na světě. Ten těžkej borec se styděl, že vůbec existuje, a že u toho autobusu stojí. A soudím-li správně, tak se ty své pocity patrně snažil zahnat tím oblečením odpovídajícím aktuální módní vlně. Proč ne, vždyť vypadal na šestnáct, to je věk mnoha změn, a dal-li bůh, tak si snad ten borec časem uvědomil, že je plnohodnotný člen lidské společnosti, a je úplně jedno „u koho šije“.

O něco horší je, když takové pocity či návyky přetrvávají i do pozdějšího věku, a začínající profesní kariéry. Potkal jsem několik případů studentů a studentek, kteří si mysleli, že s oblečením kvádra sežrali všechnu moudrost světa. Oblečte někomu oblek nebo uniformu, a pozorujte, jestli se změnilo jeho chování. Možná by to mohl být i test vyrovnanosti osobnosti.

Jestliže se nějaký student VŠ po vsoukání se do obleku začne chovat možná až příliš „profesionálně“, namyšleně, nebo v nejhorším případě arogantně, tak to je smutné, ale možná z toho i on ještě vyroste.

Zato když jsem ve městě potkal asi třicetileté pouliční prodavače kosmetiky, oblečené v kvádrech, ale chovající se jako by ta kvádra neměli, tak to bylo tak moc k pláči, až to vlastně bylo k smíchu. A když si v rámci pauzy zapálili, a začali se verbálně (pardon, slovně) projevovat při vzájemné komunikaci, tak plně dokázali, že rozhodně nejsou gentlemani, ani profici, za které se možná považovali.

A v zájmu nízkého počtu žaludečních vředů mých i žaludečních vředů čtenářů nebudu raději vůbec otevírat téma vulgárních projevů politiků, pro něž jsou obleky vskutku „montérkami“.

Apropó – montérky. Není náhodou takový oděv nejnetnostnější ze všech? Nejsou špinavé montérky téměř důkazem toho, že daný člověk něco dělal? Dost pravděpodobně něco užitečného pro společnost? Tím samozřejmě nechci říct, že by lidé v oblecích nic nedělali. Jen chci upozornit, že lidé chodící ve špinavých montérkách jsou pro společnost, obecně vzato, nepostradatelní.

Podobně jako zvedání osobního sebevědomí profí-obleky, nemám rád ani dohánění firemních komplexů profí-názvoslovím.

Začíná to tím, když student nabízející tvorbu webových stránek na svou prezentaci napíše „my nabízíme“ nebo „naše firma nabízí“, přestože je na to všechno sám. To se sám za sebe stydí? Neměl by si nejdřív udělat pořádek ve své identitě? Proč prostě nenapíše „Já nabízím“ nebo alespoň „Moje firma nabízí?“. Proč si hraje na něco víc? Stydí se snad za to, že tu kompletní práci zvládá sám?

Ano, tuším, že pravým důvodem je snaha vypadat větší. Ale to je prostě lež. Když jsem jeden, a řeknu, že je nás moc, tak lžu. A navíc důvodem té lži zase může být ten komplex méněcennosti.

Ale snaha o „image profíka“ se hodně projevuje hlavně u velkých firem.

Vždyť snad každé veřejné záchodky už dnes mají svého manažera. Z osobních oddělení se staly HR departments, z tiskových oddělení je PR, a z oddělení odbytu je marketing. Vrátnice byly slavnostně přejmenovány na recepce, vedoucí na managery a ještě vyšší vedoucí na seniory. Sekretářky povýšily na executive assistants a strážní byli nahrazeni securitákama.

A že to není dobré přehánět ani s latinskými výrazy a citacemi, to nám při nedávné volbě prezidenta ČR obětavě a názorně dokázal pan senátor Mejstřík.

I já někdy používám cizí slova – zvláště v ICT se tomu člověk často nevyhne. Byť právě v ICT slyším nejčastěji ty nejhorší a nejméně odůvodněné paskvily, typu „můvneme ten fajl do jinýho foldru“ – rozuměj „přesuneme ten soubor do jiné složky“. A cizí slova mám i v tomto článku – ale zde je to proto, že je střídám se slovy českými, protože se pro lepší čtivost snažím využívat různá synonyma.

Několikrát jsem zmínil, že mám pocit, jakoby si lidé a firmy svojí snahou držet krok s trendy doháněli komplexy méněcennosti. Čili, jako by měli malé sebevědomí. Ale je malé sebevědomí na závadu, nebo ne?

Dříve bylo sebevědomí považováno za špatnou vlastnost. Ale vždyť na něm nic špatného není, pokud tedy pojem „sebevědomí“ nezaměňujeme s pojmy „neurvalost“, „arogance“ nebo „bezohlednost“.

Se psy se na cvičáku dělá obrana, aby pes získal sebevědomí. Protože sebevědomý pes je psychicky vyrovnanější a klidnější, takže je větší šance, že někoho ze strachu nebo z leknutí neoprávněně nekousne. A u lidí je to podobné. Vyrovnaný člověk je méně nebezpečný svému okolí. A řekl bych, že zdravé sebevědomí má s psychickou vyrovnaností mnoho společného.

Vrátím se ještě k těm sakům. Někdo mohl výše podotknout, že jsem na obleky možná až moc vysazený. A částečně by měl pravdu. Prostě už jsem na kvádra trochu alergický, kvůli tomu, jaký mají vliv na chování některých jejich uživatelů, kteří po vklouznutí do obleku nabudou dojmu, jako by byli nejméně prezident republiky. A někdy se pak i chovají arogantně, jako by byli Prezident ČR :).

Oblek nenosím ani když je to vyžadováno, a někdy je mi vytýkáno, že mluvím hovorově i v situacích, kdy je požadována spisovná mluva. Uvědomuji si, že to tak je, a s tou spisovnou mluvou se to snažím trochu zlepšit. Sako ale nenosím z celkem praktického důvodu – je mi v něm hrozné vedro, a následně špatně od žaludku. A navíc se v něm vůbec nedá hýbat, a ještě bych ho při pokusu o normální pohyb roztrhl.

Jsem v podstatě takový druhý extrém – někdo si hraje na profíka, já si zase nehraju na nic, a spoléhám se jen na to, co předvedu, že vím nebo co umím. A když něco nevím, ani to nedokážu logicky odvodit, tak prostě řeknu „sorry, tohle fakt nevím“. Proč taky ne? Já s tím problém nemám. Narozdíl od některých pracovníků infolinek či některých vedoucích nemám potřebu shazovat a ztrapňovat tazatele za účelem zamaskování či zamluvení vlastní neznalosti.

Můj přístup pak sice někomu může připadat být možná až příliš ležerní, ale aspoň tak vytvářím jakýsi protipól k profíkům v oblecích. A tím průměr trošičku přibližuji k optimu :) ...ehm ...česky řečeno, k dokonalému stavu.

Na obsah (a technologii) se pak snažím zaměřovat i v případě webu. Neřeším příliš formu. Pár lidí už mi řeklo, že mám hroznou grafiku. Měli skoro pravdu – ale trochu bych je opravil: grafiku v podstatě nemám skoro žádnou :) . Jednak na grafiku nemám talent ani zkušenosti, a navíc na ni ani nemám čas. Nestíhám udržovat ani obsah webu, který je pro mne mnohem důležitější, než grafika.

Samozřejmě, že i grafika je důležitá součást webu – na pěkný web se kouká lépe, zvlášť pokud ta grafika navíc zlepšuje přehlednost a není na úkor přístupnosti. Ale vždy pro mne bude z hlediska webu na posledním místě – web nemám proto, aby vypadal jako olejomalba, ale proto, aby se na něm dalo nalézt to, co chci zpřístupnit či sdělit.

A na závěr jedna zajímavost. Předevčirem jsem v Českém rozhlasu HK zaslechl pojednání o vzniku některých částí obleku. Zapamatoval jsem si dvě drobnosti:

- Díra v klopě je proto, že kdysi jakýsi princ dostal od jisté slečny malou kytičku, a bez zaváhání udělal nožem díru do klopky svého drahého saka, aby tam mohl květ od slečny umístit. Na slečnu to udělalo takový dojem, že si prince vzala. A někdo pak asi nepochopil pointu tohoto okamžiku, začal se opičít, a začal dělat díry do sak sériově. Takže teď už slečnu takto neokouzíte, a musíte si propíchnout něco jiného.
- Větší množství knoflíků na manžetách zavedla Marie Terezie, na uniformách svých vojáků. To proto, aby vojáci nemohli smrkat do rukávů, a zvykli si používat čerstvě zavedené kapesníky.

Takže když si nějaký profík oblékne oblek, může být důvodem to, že kdyby měl normální mikinu, tak by smrkal do rukávů. Já jsem na kapesník zvyklý, tak oblek nenosím :)

Prosím čtenáře nosící oblek z donucení šéfem či etiketou, případně čtenáře, pro které je oblek pohodlný, aby mi nenadávali – článek byl o těch, kdož se do obleků soukají dobrovolně za účelem nárůstu pocitu jejich důležitosti pro Zemi.

sepsáno 26.2.2008
lehce upraveno a doplněno 4.3.2008

Pro doplnění ještě přidám jednu moji tématicky blízkou básničku:

Katedra češtiny
27.2.2008

Na katedře češtiny
najdeš česká slova stěží,
vždyť všechno je tam z latiny,
a o to tady běží.

Že jsem zběhlý v počítačích,
vím, jak trpí náš jazyk:
Anglicizmy velmi načich,
co je to dnes za zvyk?

Z vedoucích jsou manažeři,
a z vrátnic zase recepce,
z vyšších šéfů senioři,
je to celá koncepce.

Sekretářky nejsou jaksi,
to je celkem evident,
dnes odesílá přece faxy
jen ixjekjůtiv esistent.

Z toho lehce zamrazí,
sí-ví čekne ejč-ár,
a novinář s dotazy
ať kontaktuje pí-ár.

Na základkách fyzika se
bude učit anglicky.
České názvy budou pasé,
snad ne jednou pro vždycky?

Od předchozích pokolení
máme česká díla,
zas je třeba obrození,
tak to je teda Force.
Ehm - síla.

Výše vizte, do českých vět
se angličtina nehodí.

Leč, kdo chce být snadno "profík" všech věd,
ten češtinu zahodí.

Čeština se stává lůzou,
už zas vědcům nestačí,
Havlíček se jistě hrůzou
v hrobě rychle otáčí.

Před 200 lety německy.
Teď anglicky se začíná.
Že česky nelze vědecky?
To je pěkná kravina.